

## Οι πρώτες προσπάθειες μετάφρασης της Γραφής και ο Άγιος Κύριλλος Λούκαρης

Αφιερώματα / 1821-2021: Ανάσταση του Γένους / Καινή Διαθήκη

Αναστάσιος Ασλανίδης, Ms Θεολογίας



Η πρώτη μετάφραση του κειμένου της Καινής Διαθήκης έγινε από τον Μάξιμο Καλλιουπολίτη, το 1632, έπειτα από την πρόταση του Ολλανδού πρεσβευτή C. Haga, υπό την επίβλεψη του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Κύριλλου Λουκάρεως. Ο Άγιος Κύριλλος Λούκαρης, ανέλαβε προσωπικά στην επίβλεψη και την διεκπεραίωση του έργου. Φυσικά, το μεγάλο αυτό εγχείρημα ήταν συνυφασμένο με τις προπαγανδιστικές ενέργειες των Προτεσταντών στις Κάτω Χώρες οι οποίοι, στο μορφωτικό πρόγραμμα τους περιλάμβαναν και μια γενική μετάφραση της Καινής Διαθήκης[1].



Ο Κύριλλος, είχε γνωρίσει ήδη τις μεθόδους των Δυτικών προπαγανδιστών, όταν

στην Πολωνία έξαρχος. Εκεί οι Ορθόδοξοι δέχθηκαν τις πιέσεις των Ρωμαιοκαθολικών για να ενταχθούν στην Ουνία. Οι σκληρότητα και η επιμονή τους ήταν μεγάλη και ο Κύριλλος Λούκαρης, έδωσε πολλούς αγώνες, εναντίων τους. Όταν ανέβηκε στον Πατριαρχικό, η Ευρώπη έβγαινε από τον Τριαντακονταετή πόλεμο (1618-1648). Ο πόλεμος αυτός στην ουσία εξέφραζε την διαμάχη μεταξύ Ρωμαιοκαθολικών και Προτεσταντών που κορυφωνόταν[2].

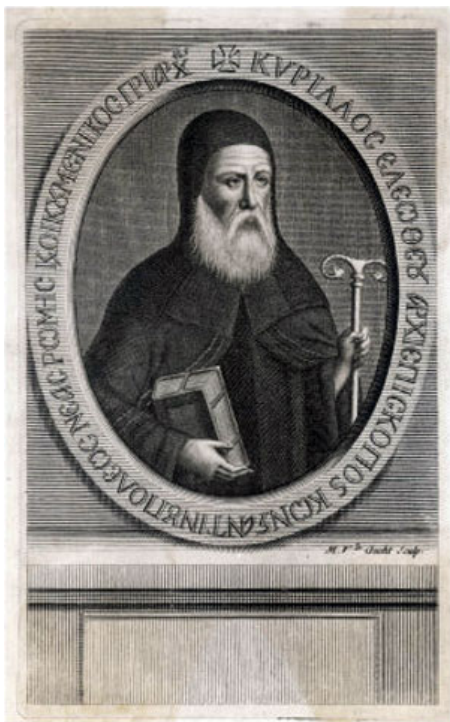
Εξαιτίας των γεγονότων που επικρατούσαν και επειδή η επιμονή των δυτικών μισσιοναρίων γινόταν όλο και πιο πιεστική στην Ελλάδα, γι' αυτό τον λόγο και ο Πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρης, ήθελε να ενισχύσει την εκκλησία και τους πιστούς με την μετάφραση της Γραφής. Αν και η μετάφραση ήταν έτοιμη το 1632, αρκετά εμπόδια συμπεριλαμβανομένου και του θανάτου του μεταφραστή του οδήγησε στην εκτύπωση της μετάφρασης μόλις το 1638. Η Ολλανδική κυβέρνηση της Γενεύης ήταν αυτή που ανέλαβε τα έξοδα για το έργο αυτό, ενώ ο ίδιος ο Λούκαρης επεξεργάστηκε το κείμενο. Το αποτέλεσμα ήταν δύο ογκώδεις τόμοι, με τον πρώτο να περιέχει τα Ευαγγέλια και τις Πράξεις, ενώ ο δεύτερος τα υπόλοιπα βιβλία της Καινής Διαθήκης[3].

Ο Άγιος Κύριλλος, αν και στράφηκε προς τους Προτεστάντες για βοήθεια, αυτό έγινε για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τους Ρωμαιοκαθολικούς. Η βοήθεια που πείρε από τις χώρες που βρίσκονταν στην Προτεσταντική επιρροή, ήταν ικανοποιητική, αλλά φυσικά αποσκοπούσε στην αύξηση της επιρροής τους στην Ελλάδα, κάτι που ο Κύριλλος γνώριζε. Οι Ρωμαιοκαθολικοί χρησιμοποιώντας κάθε μέθοδο που είχαν τον καθαίρεσαν πέντε φορές. Η τοκογλυφία και οι απειλές, των Ρωμαιοκαθολικών, ήταν συχνές και η Υψηλή Πύλη άκουγε με ενδιαφέρον τα αιτήματα τους, όσο τα χρήματα κυλούσαν άφθονα. Τελικά, οι Ρωμαιοκαθολικοί πείθουν τους Οθωμανούς ηγέτες και θανατώνουν τον Κύριλλο Λούκαρη στις 27 Ιουνίου 1638[4]. Ο πατριάρχης Κύριλλος αν και κατηγορήθηκε ως Καλβινιστής, οι ερευνητές δικαιολογούν κατά ένα μέρος την στάση του αυτή, εξαιτίας των πολιτικών και ιστορικών συγκυριών που επικρατούσε.

Όσο για την μετάφραση, τα πρώτα αντίτυπα έφτασαν καθυστερημένα στην Κωνσταντινούπολη το 1645, όταν πλέον πατριάρχης ήταν ο Παρθένος Β'. Ο πατριάρχης, έδειξε ιδιαίτερη προθυμία να συνεχίσει το έργο του Κύριλλου Λούκαρη και διένειμε την μετάφραση στην Κωνσταντινούπολη και στην περιοχή της Σμύρνης. Πολύ σύντομα, όμως, απέναντι του βρήκε τον θεολόγο Μελέτιο Συρίγο (1590-1664), ο οποίος διακατεχόμενος από συντηρητικές τάσεις αντιτάχθηκε στο έργο του Κύριλλου Λούκαρη, μετά τον θάνατο του τελευταίου. Ένα στοιχείο που πρέπει να τονίσουμε είναι ότι, ο Συρίγος γνωστός για τον αντικαλβινισμό του, είχε βαθιά επηρεασμένες θέσεις από τις σπουδές που έκανε

στην Ιταλία. Ύστερα από την παρέμβαση του Συρίγου, ο πατριάρχης δεν συνέχισε την διανομή της μετάφρασης, αλλά εξόρισε τον συντηρητικό θεολόγο, αλλά ο Συρίγος επέστρεψε πιο δριμύς μετά τον θάνατο του πατριάρχη (1651). Η τελική καταδίκη της μετάφρασης έγινε το 1672 οκτώ χρόνια μετά τον θάνατο του Συρίγου, από την σύνοδο των Ιεροσολύμων επι πατριαρχίας Δοσιθέου[5].

Το ζήτημα όμως της μετάφρασης δεν είχε τελειώσει ακόμη και θα συνέχιζε τον 18<sup>ο</sup> αιώνα, με μεγαλύτερη ένταση. Οι συνεχείς επιθέσεις, οι καταδίκες και οι επιχειρηματολογίες, δεν σχετίζονταν με την ίδια την μετάφραση, αλλά με την παρέμβαση των προτεσταντικών και ρωμαιοκαθολικών μερίδων στα εκκλησιαστικά ζητήματα, οι οποίες έκαναν ακόμη πιο έντονη την παρουσία τους στον Ελλαδικό χώρο. Οι κινήσεις αυτές των Προτεσταντών και των Ρωμαιοκαθολικών οδήγησαν στην επιθετική πολιτική κάθε μετάφραση της Αγίας Γραφής. Έτσι, μετά από ένα χρονικό διάστημα, οι προσπάθειες συνεχίστηκαν και πάλι, όταν το 1703 στο Λονδίνο, εκδόθηκε η μετάφραση του Μαξίμου Καλλιουπολίτου. Η έκδοση αυτή έγινε από έξοδα του αγγλικανικού κλήρου, με την σύμπραξη ενός ιερομόναχου, του Σεραφείμ Μυτιληναίου.



Αυτή η Αγία Γραφή, δεν είχε το πρωτότυπο κείμενο, όπως αυτή του Κύριλλου Λούκαρη, και ο Σεραφείμ στον πρόλογο της ασκεί έντονη κριτική στον ελληνικό κλήρο, ο οποίος αντιτάχθηκε στην έκδοση της. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος νέα συνοδική απόφαση καταδικάζει την μετάφραση αυτή και αφορίζει λαϊκούς και κληρικούς (1704 επί πατριαρχίας Γαβριήλ). Αρκετά εντυπωσιακό είναι το στοιχείο ότι, ένα αντίτυπο της μετάφρασης κήκε στην αυλή του πατριαρχείου. Αλλά ένα

χρόνο μετά (1705) παράγεται νέα μετάφραση χωρίς να περιέχει τον πρόλογο του Σεραφείμ[6].

Στην συνέχεια το 1710, μια νέα μετάφραση εκδίδεται από το Halle με έξοδα από την βασίλισσα της Πρωσίας. Η μετάφραση ήταν το αναθεωρημένο κείμενο του Σεραφείμ. Την αναθεώρηση την έκανε ο Αναστάσιος Μιχαήλ. Ο λατινικός πρόλογος μνημονεύει το όνομα του Αναστασίου και του Λιβερίου Κολέτη. Τον ελληνικό πρόλογο τον έγραψε στην δημώδη ο καθηγητής JohannesHeymann. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι η μετάφραση αυτή χρησίμευσε αργότερα ως βάση για την μετάφραση της Βρετανικής Βιβλικής Εταιρείας.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

#### Παραπομπές:

**[1]**Σάκκος, *Περί της μεταφράσεως της Καινής Διαθήκης* (Αθήναι: Εκδοσις Ορθοδόξου Ιεραποστολικής Αδελφότητος «Ο Σταυρός», 1970). Σελ. 5-6.

**[2]**Γιανναράς, *Ορθοδοξία και Δύση στη Νεώτερη Ελλάδα* (Αθήνα: Δόμος, 1999). Σελ. 124.

**[3]**Xanthopoulos, *Synoptikē ekthesis tēs pneumatikēs anaptyxeōs tōn neōterōn Hellēnōn apo tēs anagennēseōs autōn mechri toude* (222; Athēna: Vivliopōleio D.N. Karavia, 1988). Σελ. 329.

**[4]**Παπαρρηγόπουλος, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* (εκδ. Καρολίδης). Σελ. 130.

**[5]**Krumbacher, *Dasproblemderneugriechischenschriftsprache* (München,: K. B. AkademieinkommissiondesG. Franz'schenverlags (J. Roth), 1902).Σελ. 217-220.

**[6]**Κακουλίδη, *Για τη μετάφραση της Καινής Διαθήκης : ιστορία, κριτική, απόψεις, βιβλιογραφία* (Θεσσαλονίκη: [χ.ο.], 1970). Σελ. 10.

<https://bit.ly/2MaovfZ>